

مکتب جعفری همان اسلام ناب محمدی است / حدیثی از امام صادق(ع) و تفسیری جدید از ظهور سفیانی

آیت الله مهدی هادوی تهرانی از مدرسان عالی حوزه علمیه قم درباره ویژگیهای مکتب جعفری و اهمیت آن در جهان اسلام به خبرنگار مهر گفت: نسبت به امام صادق(ع) باید چند نکته را توجه کرد...

آیت الله هادوی تهرانی مقایسه مکتب جعفری با مذاهب فقهی چهارگانه اهل سنت را اشتباه خواند و گفت: مذاهب چهارگانه اهل سنت در واقع چهار مذهب فقهی هستند که هر یک از ائمه آنها به عنوان مرجع تقلید هستند، در حالیکه امام صادق(ع) همان جایگاهی را دارد که نبی خاتم (ص) داشت یعنی ما در همه ابعاد دین به آن بزرگوار مراجعه می کنیم و نه به عنوان یک مجتهد، بلکه به عنوان کسی که از دانش الهی برخوردارند.

آیت الله مهدی هادوی تهرانی از مدرسان عالی حوزه علمیه قم درباره ویژگیهای مکتب جعفری و اهمیت آن در جهان اسلام به خبرنگار مهر گفت: نسبت به امام صادق(ع) باید چند نکته را توجه کرد؛ نکته اول اینکه راه امام صادق(ع) راه اجداد بزرگوارشان و همان راه نبی خاتم(ص) است و مکتب جعفری همان مکتب اهل بیت (ع) است و مکتب اهل بیت(ع) همان اسلام ناب محمدی(ص) است و آنچه که امام صادق(ع) بیان کردند همان چیزی است که اجداد طاهریین شان بیان کردند و بعد از ایشان فرزندان مطهرشان این راه را ادامه دادند و آنچه بیان شده حقیقت اسلام است و اسلام ناب هم خالی از هرگونه اجتهاد شخصی و برداشتهای فردی و سلیقه ای است.

مکتب جعفری همان اصل اسلام است

وی افزود: وقتی صحبت از مکتب جعفری می کنیم در واقع سخن از اصل اسلام می کنیم نه صحبت از یکی از تفسیرهای چندقابله ای که برای اسلام وجود دارد. اینطور نیست که مکتب جعفری مکتبی در عرض سایر مکاتب باشد بلکه مکتب جعفری همان متن اصلی اسلام و معیار حقانیت اسلام است و سایر مکاتب به اندازه ای که به این مکتب نزدیک هستند، از حقیقت برخوردارند.

عضو شورای عالی مجمع جهانی اهل بیت(ع) یادآور شد: با توجه به حقیقت اسلام که به همه ابعاد زندگی بشر توجه دارد، مکتب اهل بیت(ع) و مکتب جعفری در واقع توجه به همه ابعاد زندگی انسان چه از لحاظ فکری و عقیدتی و چه به لحاظ اخلاقی و چه از نظر رفتار دارد. اینطور نیست که مکتب جعفری به بخشی از زندگی انسان اختصاص داشته و از سایر بخشها غفلت داشته باشد، گاهی از اوقات به خطا برخی مکتب جعفری را با مذهبیهی مانند حنبلی، مالکی، شافعی و حنفی مقایسه می کنند، باید توجه داشت این مذاهب چهارگانه، مذاهب فقهی هستند، در واقع این مذاهب چهارگانه پیروان یک مرجع تقلید در حوزه مسائل فقهی هستند یعنی ابوحنیفه، احمد بن حنبل، شافعی و مالک در واقع مراجع تقلیدی هستند در حوزه فقه که پیروان شان در مسائل فقهی از آنها تقلید می کنند اما امام صادق(ع) اینطور نیست که صرفاً مرجع تقلید باشد که ما از مسائل فقهی از ایشان تقلید کنیم بلکه امام صادق(ع) مبین شریعت است، شریعتی که از سوی پیامبر مکرم اسلام(ص) برای ما به ارمغان آمده و اهل بیت(ع) تفسیرکنندگان معصوم این دین و شریعت هستند بدون اینکه در تفسیرشان از دانشهای متعارف بشری بهره ببرند و دانش ائمه در این تفسیر مستند به علم الهی است.

وی تأکید کرد: مکاتب چهارگانه اهل سنت در واقع چهار مذهب فقهی هستند که هر یک از ائمه آنها در واقع مرجع تقلیدی است که پیروانشان در مسائل فقهی به آنها مراجعه می کنند در حالیکه امام صادق(ع) همان جایگاهی را دارد که نبی خاتم (ص) داشت یعنی ما در همه ابعاد دین به آن بزرگوار مراجعه می کنیم و نه به عنوان یک مجتهد که با ابزارها و روشهای متعارف انسانی بخواهد مسئله ای را در دین استنباط کند بلکه به عنوان کسی که از دانش الهی در زمینه دین برخوردار است به امام صادق(ع) و دیگر ائمه مراجعه می کنیم.

مکتب جعفری و یا همان اسلام ناب، مسیر اعتدال تفکر در شناخت دین است

آیت الله هادوی تهرانی با بیان اینکه مکتب جعفری یا به تعبیری مکتب اهل بیت(ع) و یا به تعبیر دقیق تر اسلام ناب مسیر اعتدال تفکر در شناخت دین است، افزود: مکتب جعفری مکتب تعادل بین عقل و نقل است. ما در همه ادیان شاهد دو جریان افراطی هستیم جریانی که به شدت به متن دین وابسته است و خود را در حصار متن محدود می کند که در فرهنگ ما «جریان اخباری» اینگونه است و در مقابل، جریانی است که از عقل در فهم دین به صورتی لجام گسیخته بهره می برد که در فرهنگ ما «جریان قیاس» نامیده می شود. اما مکتب جعفری مکتب تعادل بین عقل و نقل است؛ در مکتب جعفری عقل در پرتو نقل به کمال می رسد و نقل در پرتو عقل تفسیر صحیح خود را پیدا می کند.

وی در پاسخ به این سؤال که شاگردان امام صادق(ع) چه تأثیرات فقهی بر جامعه اسلامی گذاشتند؟ گفت: امام صادق(ع) در یک بستر تاریخی قرار گرفتند که در آن زمان هنوز بنی العباس قدرتشان تثبیت نشده بود، در نتیجه توان اینکه امام را محدود کنند، نداشتند و چون بنی العباس با شعار به قدرت رساندن اهل بیت(ع) حکومت را به دست گرفته بودند و بسیاری از

پیروانشان به تصور اینکه آنها می خواهند حق را به اهل بیت بدهند، از آنان حمایت کردند، مجبور بودند در آن شرایط با امام(ع) با رفق و مدارای بیشتری برخورد کنند و همین فرصت باعث شد امام صادق(ع) شاگردان فراوانی پیدا کنند. در جمع شاگردان امام صادق(ع) متخصصان رشته های مختلف علوم اسلامی را می بینیم، جمعی از آنها در حوزه مباحث فقه و برخی در حوزه عقاید و مباحث مربوط به مناظره با صاحبان ادیان متخصص بودند و گروهی از شاگردان حضرت، متخصصان علوم تجربی محسوب می شوند که «جابر بن حیان» از جمله آنهاست که او را پدر علم شیمی می دانیم.

عمده میراث فقهی ما وابسته به کلمات امام صادق(ع) است

رئیس مؤسسه رواق حکمت افزود: به هر حال امام صادق(ع) در حوزه های مختلف علوم شاگردانی تربیت کردند که برخی از آنها کسانی هستند که در حوزه عقاید مباحث جدی با صاحبان عقاید و مذاهب و مسالک دیگر چه مسلمان و چه غیرمسلمان داشتند، برخی از آنها در حوزه مباحث فقهی بودند که آثارشان منبع اصلی فقاهاست ما محسوب می شود، امروز وقتی به میراث روایی خودمان مراجعه می کنیم بخش وسیعی از آن مربوط به شاگردان امام صادق(ع) است. ائمه قبل از امام صادق(ع) و ائمه پس از ایشان هیچکدام این فرصت و موقعیت را پیدا نکردند که مسائل علمی را به شکلی که امام صادق(ع) امکان بیان را داشت، برای شاگردانشان بیان بفرمایند؛ در نتیجه عمده میراث فقهی ما وابسته به کلمات امام صادق(ع) و در درجه بعد به کلمات پدر بزرگوارشان امام باقر(ع) است. البته از سایر ائمه(ع) نیز کلماتشان در آثار و منابع فقهی ما مورد استناد قرار می گیرد اما مقدارش در مقایسه با کلمات امام صادق(ع) بسیار کمتر است. کلمات امام صادق(ع) بخش وسیعی از فقه ما را تشکیل می دهد و اگر نبود این روایاتی که شاگردان امام صادق(ع) از ایشان نقل کردند، قطعاً بخش زیادی از فقه تغییر پیدا می کرد و آن تعبیری که از ابوحنیفه نقل می کنند که " واگر نبود جعفر بن محمد بن الصادق(ع) ما با احکام حق آشنا نمی شدیم"، واقعیتی است چون بسیاری از احکام اسلامی در پرتو فرمایشات امام صادق(ع) تبیین شده است.

محتوای احادیث مهدوی به نقل از امام صادق(ع)/تفسیری جدید از ظهور سفیانی

وی در پاسخ به این سؤال که با توجه به اینکه بیشترین روایات ما به نقل از امام صادق(ع) است؛ درباره مسئله آخرالزمان و حضرت مهدی(عج) محتوای روایات ایشان ناظر به چه مطالبی است؟ گفت: مسئله امام زمان(عج) مطلبی است که از زمان خود پیامبر(ص) بیان شده است و در روایاتی از حضرت محمد(ص) وجود امام زمان و حضرت مهدی(عج) تبیین شده است و در طول تاریخ اهل بیت(ع) نیز زمینه سازی برای تفکر انتظار و دوران غیبت تحقق پیدا کرده است. بخشی از این مطالب توسط امام صادق(ع) بیان شده است که بیشتر ناظر به بیان خصوصیات امام زمان(عج) و ویژگی های دوران قبل از ظهور حضرت و شرایطی که وجود دارد و خصوصیات حکومت آن حضرت و شاخصه ایی که بعد از ظهور آن حضرت در جامعه اسلامی تحقق پیدا می کند، مطالب فرامواری از امام صادق(ع) به دست ما رسیده است.

آیت الله هادوی تهرانی در پایان تأکید کرد: البته باید توجه داشت فهم این مطالب از دو جهت با پیچیدگی مواجه است یکی اینکه بخشی از این مطالب توسط افراد مختلفی در طول قرنهای نقل شده است که شاید آن دقت لازم را در کار نقل نداشتند و نکته دوم اینکه چون این روایات ناظر به امور و حوادثی در آینده تاریخ بوده است برخی از کلماتی که امام(ع) بیان کردند شاید توسط راویان مفهوم آن را به روشنی نمی فهمیدند و نمی دانستند آنچه که دقیقاً امام(ع) فرمودند، چیست. حتی برخی از علما معتقدند در بعضی از الفاظی که توسط راویان نقل شده است، شاید اشتباه صورت گرفته باشد مثل شهید آیت الله سیدمحمدباقر صدر که معتقد بودند اینکه گفته شده است قبل از ظهور امام زمان(عج) سفیانی ظهور می کند، شاید این کلمه «سفیانی» نبوده است که بعضی فکر می کنند از خاندان ابوسفیان یا از بنی امیه است بلکه ایشان معتقد بود که شاید کلمه ای که امام صادق(ع) در زبانشان جاری کردند « سفیاتی» باشد چون این کلمه برای راویان روشن نبوده است فکر کردند امام فرمودند «سفیانی»؛ در حالیکه «سفیاتی» در لغت عرب معاصر یعنی «کمونیستی» و شهید صدر معتقد بودند که این اخباری است از امام(ع) از تحقق حکومت کمونیستی و اینکه چنین چیزی قبل از ظهور امام زمان تحقق و توسعه پیدا کرده و بعد نابود می شود. این مطلب را شهید صدر به عنوان یکی از اخبارات غیبی امام(ع) در حوزه مباحث قبل از ظهور مطرح می کنند، به هر حال روایاتی که از امام(ع) درباره ظهور امام زمان(عج) وجود دارد بسیار است که فهم آن نیاز به شناخت و دقت کلمات ائمه و شناخت راویان دارد.